

Departementet for Erhverv, Handel, Råstof,
Justitsområdet og
Postboks 1340
GLN: 5790001954017
3900 Nuuk
isiin@nanoq.gl

Nuuk, den 16. juli 2024
Brev nr. D24-7942
Sagsnr. S24-231

[grønlandsk nedenfor]

Erhvervslivets bemærkninger til lov om turismevirksomhed, version 2

Grønlands Erhverv og de underskrivende virksomheder og organisationer takker for muligheden for at afgive høringssvar til den opdaterede version af turismeloven, dateret 1. juli 2024. Dette høringssvar skal læses i forlængelse af tidligere høringssvar til første version af lovforslaget samtidig med at vi anerkender, at der er foretaget flere væsentlige tilpasninger i andet lovudkast.

Da svaret fylder flere sider, har vi her opsummeret nogle af de primære hovedbudskaber:

- Der er nogle **lovtekniske** forhold, der skal iagttages
- **Ejerskabskravene** i §§ 8-9 udgør fortsat en udfordring for kapitalens tilgang og investor-interessen i forhold til vækst. Kravet bør udelades til fordel for hjemstedskravet, erstattes af en anden model, eller alternativt justeres, så man kan opfylde licensens betingelser med op til 20 % lokalt ejerskab.
- **Ekspropriation** er fortsat et tema i loven, og denne usikkerhed bør elimineres. Enten via tilpasning af §§ 8-9 og/eller ved en målrettet overgangsperiode, hvor eksisterende selskaber undtages nye krav til ejerskab.
- **Skattelovgivningen** sikrer reinvesteringer i Grønland med tilhørende værdiskabelse. Et alternativ til ejerskabskrav kan være krav til ledelsernes skattemæssige tilhørsforhold.
- En høj grad af **liberalisering** i brancher som turisme, luftfart m.v. har en positiv effekt på vækst.
- Turismen i Grønland har gode produkter, men er afhængig af et stærkt **distributionsnetværk**, som loven risikerer at begrænse.
- **Afvejning af risici mangler**: De identificerede risici og negative konsekvenser står ikke mål med det ikke-kvantificerede udviklingspotentiale:
- Til trods for at høringsparterne i runde 1 udviste bekymring for effekten af lovens §§ 8-9, synliggør det opdaterede lovforslag og bemærkninger *ikke* de potentielle **eksportindtægter** og den økonomiske gevinst for branchen og samfundet ved lovens gennemførelse.
- Loven bør stipulere en **klar retstilstand** og arbejde for at begrænse skøn samt afhængigheden af lovens dispensationsregel i § 4.
- Loven har en **konkurrencebegrænsende** effekt, som skaber en ulige retstilstand.

Ad kapitel 1

Vi noterer os, at bestemmelserne er uddybede og bedre afgrænser lovens anvendelse. Dog bliver § 1, stk. 2 upræcis, da den alene henviser til erhvervsmæssig virksomhed, og dermed bevæger sig udenfor lovens formål, nemlig turismevirksomhed.

Det fremstår uklart om erhvervsturisme er undtaget loven, jf. § 1, stk. 3?

Ad kapitel 2

Vi noterer os, at autorisation er skiftet ud med licens, hvilket i et bedre omfang end tidligere version af lovforslaget står mål med branchen og kravene til formelle kompetencer. I § 3, stk. 2 anvendes termen "*som udgangspunkt*" om licensens varighed. Dette er for upræcis en formulering til lovgivning, og bør enten udgå eller, hvis man ønsker at have tilfælde af tidsbegrænsede licenser, at der i bestemmelsen, henvises til konkrete vilkår (fx i en anden bestemmelse).

Vi anbefaler igen, at man sikrer et simpelt og overskueligt system, der ikke pålægger hverken myndigheder eller aktører store administrative byrder (og omkostninger). Turismen som branche må ikke miste den agilitet, som branchen har og gøres unødvendigt svær at engagere sig i. Det skal være så simpelt som muligt at få borgere og virksomheder i Grønland ind i branchen, hvilket er målet med loven.

§ 3, stk. 3 har et vilkår, der lyder: "*Ansøgeren skal i hele licensperioden opfylde disse betingelser.*". Vi foreslår dette vilkår tilpasset, da formuleringen for nuværende vil besværliggøre generationsskifter samt begrænser ejerkredsens mobilitet og dermed mulighed for at indrette egen tilværelse. Det grønlandskejede Greenland Sagalands ApS rammes fx af bestemmelsen, da den ene registrerede ejer er udstationeret i en årrække udenfor Grønland. Det grønlandskejede selskab, Nomad Greenland ApS, rammes ligeledes af bestemmelsen, da ejerne driver deres aktivitet og investeringer i Grønland, men hvor dele af ejer- og investorkredsen er bosat udenfor Grønland for at være tættere på virksomhedens kernemarkeder i forhold til deres salgs- og distributionsindsats.

Turismen er netop kendetegnet ved at være international, og det bør lovgivningen afspejle. Se yderligere bemærkninger til §§ 8-9.

§ 3, stk. 5 giver Naalakkersuisut en mulighed til at offentliggøre licenser, men præciserer ikke retstilstanden for licenstagere. Bestemmelsen bør enten udgå eller også bør lovgiver ved lovens koncipering gøre det klart om licenser offentliggøres eller ikke. Drift under en licens kan udover et legalt formål, også tjene et kommercielt formål, og det bør derfor være helt klart hvordan både forbruger, samarbejdspartner og licenstagere kan gøre sig bekendt med en licens og hvordan en licenstagere evt., kan markedsføre sig på sin licens.

§ 3, stk. 7 angiver konkrete aktiviteter, der undtages lovens krav, men ikke hvordan disse står i forhold til en virksomheds samlede udbud af aktiviteter, herunder om aktiviteterne er primære eller sekundære i forhold til virksomheden og dermed dens licens. Chancen for omgåelse bør evt. adresseres.

Vi ser positivt på, at der er sat en højere bagatelgrænse for biaktivitet og kravet om licens i § 3, stk. 8

Undtagelsesbestemmelsen i § 4 er for løst formuleret og sikrer ikke ligebehandling for lovens subjekter. Den giver desuden Naalakkersuisut et skøn, hvor loven ikke tilbyder en reel støtte. Af bemærkningerne gøres bemærkninger om at dispensation kan gives for at undgå administrative byrder. Hermed skabes: 1. en ulige retsstilling, 2. sker erkendelse af at loven er en byrde samt 3. skaber ulige konkurrenceforhold. Retstilstanden bør afgrænses mere præcist, når det gælder eventuelle undtagelser til rettigheder og krav i loven. Med forslaget bliver alle ikke lige for loven, da der mangler objektive kriterier samt overlades beslutninger til skøn, der desuden kan være politisk motiverede.

I § 5, stk. 1 skal retstilstanden og dermed byrden på licensansøgeren afgrænses, hvilket ikke sker med formuleringen "*nødvendige til myndighedsbehandling*". I samme paragraf stk. 2 er der fortsat henvisning til selvstyrejede selskaber, uden nærmere afgrænsning heraf. Det bør præciseres, at bestemmelsen alene gælder Grønlands Statistik¹, hvis det er dem, bestemmelsen er tiltænkt. Hvis andre selvstyrejede selskaber også er omfattet, er der tale om en reel risiko for konkurrenceforvridning samt en potentiel risiko for udfordringer med armslængdeprincippet. Det samme gør sig gældende for § 5 stk. 3 samt § 7.

§ 6 om fastsættelse af krav til at udstede licenser mangler afgrænsning, og skaber usikkerhed om rammevilkår og fremtidige krav og procedurer. Dette er en risiko for licenstagere, som ikke med rimelighed kan afdækkes eller mitigeres.

Ad kapitel 3

Stort set alle indkomne hørings svar til lovens version 1 adresserer problemstillingen med bosteds og nationalitetskravene i lovforslagets kapitel 3. Det er positivt, at der er sket justering fra 66 % til 51 % såkaldt lokalt ejerskab, men det rammer fortsat ikke målet. Vi kan ikke se at lovgiver forholder sig til de mulige konsekvenser af bestemmelserne, udover at man i bemærkningerne *noterer sig* dem. Som også adresseret i flere hørings svar, bør de økonomiske og strukturelle analyser for lovforslaget fremlægges, og der bør være foretaget en risikovurdering af konsekvenserne for udviklingen og landets økonomi, hvis lovens metode ikke indfrier forventningerne. Det lægges til grund at Grønland ønsker vækst i turismen, men bestemmelserne arbejder med en reel *omfordeling* af en eksisterende mængde turister. Afsnit 4 i bemærkningerne stiller forventning om langsigtede positive økonomiske konsekvenser (ikke-kvantificeret), stik imod vurderingen fra næsten den samlede branche, og alene baseret på følgende kriterier:

- Krav til sikkerheden
- Offentliggørelse af licenser
- Ensretning overfor turister
- Lokal forankring
- Usikker styrkelse af lokal arbejdskraft

¹ Visit Greenland anvender data, som leveres af Grønlands Statistik, og bør derfor ikke omfattes bestemmelsen.

Ingen af ovenstående har en egentlig økonomi/indtægt tilknyttet, og vi efterlyser, som andre høringsparter, den økonomiske kalkule for lovforslaget og hvordan værdiskabelsen skal ske. Bemærkningernes konklusion om at forholdene bliver bedre over tid savner begrundelse og argumentation.

Vurderingen af de negative konsekvenser i bemærkningerne anerkendes af lovgiver og indarbejder også input fra første høringsrunde. Afvejningen mellem positive og negative konsekvenser understøtter ikke lovens gennemførelse i sin nuværende form for så vidt angår §§ 8-9 nuværende formulering.

Vi noterer os at mange aktører indenfor turismen er organiserede som enkeltmandsvirksomheder (de fleste har vi identificeret via CVR branchekoder, men de har ingen distribution eller online tilstedeværelse, fx hjemmesider, SoMe, OTA m.v.), og at vi som samfund, derfor er afskåret fra indsigt i selskabernes økonomi. Grønlands Erhverv har analyseret mere end 40 regnskaber fra grønlandske turismeaktører, der på forskellig vis falder indenfor lovens rammer og krav. Skattelovgivningens procentsats for udbytteskat er den samme som procentsatsen for almindelig lønskat, mens selskabsskatten er lavere. Betaling af udbytte er derfor ikke en fordel for et selskab, bl.a. med den konsekvens, at selskaberne konsoliderer sig og overskud reinvesteres i de grønlandske selskaber, også selvom ejerkredsen evt. helt eller delvist er bosat udenfor Grønland. Analysen af regnskaberne bekræfter dette. Generelt mener vi, at sikringen af lokale skattebetalinger kan gøres på en mere proportional måde, end hvad lovforslaget forsøger.

De "spændende" poster i regnskaberne er bl.a. personaleomkostninger og skat. Vi kan konstatere at flere af de selskaber, som lovens bestemmelser om bopæl og nationalitet rammer negativt, er de største bidragsydere på disse poster, og dermed mest værdiskabende i forhold til lokal jobskabelse, lokale skatter og lokale investeringer. En lang række af de mindre selskaber arbejder for egne lønninger, dvs. personaleomkostningerne dækker primært selskabets ejeres lønninger, og der generes ikke eller kun begrænset overskud (hvis ikke direkte underskud) og der skabes ikke jobs udenfor ejerkredsen. Lovforslaget synes ikke at afspejle den grønlandske turismes konstruktion med bestemmelserne i kapitel 3. Vi henstiller til at ejerskabskravene skrives ud af loven, alternativt skrives yderligere ned, så de matcher den tilstedeværende kapital og kompetence, som derved får mulighed for at tage plads i turismen, som loven tilsigter, samtidig med at der motiveres til at engagere lokale ejere/partnere i selskaber (dette kan fx gøres med mindretalsaktionærer, fx op til 20 %).

Den grønlandske turisme agerer i en form for "økosystem", hvor aktører indtager forskellige roller og har en indbyrdes afhængighed af hinanden, for at kunne levere turismeprodukter og skabe omsætning og overskud til gavn for virksomheder, befolkning og landskassen. Når der justeres på udvalgte aktører i denne struktur, får det konsekvenser andre steder i strukturen. Dette belyser flere af de mindre grønlandske turistaktører i deres høringssvar. Som eksempel kan det nævnes at i en by som Iltoqqortoormiit er det udenlandske ejerskab en forudsætning for det lokale medejerskab af Nanu Travel, der er grundlaget for byens turisme.

Et andet eksempel på den mulige negative konsekvens af lovforslaget vedrører Hotel SØMA Sisimiut og Hotel SØMA Aasiaat, hvor der er investeret stort i at tage et større

ansvar på højde med destinationsselskaberne og bidrage til "Reason to Go" for disse destinationer. Det gør Hotel SØMA som følge af en positiv forpligtelse til at være med til at udvikle Grønland og de mange erhverv, som har fælles interesser i positiv udvikling. Konkret rammer det reviderede lovforslag blandt andet Hotel SØMA's store investeringer i ansættelser og arbejdspladser for Arctic Guides uddannet i Qaqortoq, snescootere til guidede ture, både til bådture, systeminvesteringer som skal lette administrationsbyrden for de lokale grønlandske operatører og hele organiseringen omkring dette.

Vi lægger til grund at lovgiver har analyseret branchen og dens økonomi, og dermed også aktivt har forholdt sig til regnskaberne og måske særligt balancer og egenkapital i forhold til at kunne nå lovens formål. Den økonomiske analyse i departementet, bør derfor kunne matche politiske forventninger bedre med den eksisterende branche.

I fiskeriet er *mængden*, dvs. fisk/rejer, en biologisk (og til dels politisk) afmålt ressource som forefindes i naturen. Det er fiskerilovgivningens formål at både beskytte ressourcen og fordele den mellem lovens subjekter, kvoteejerne/lokalbefolkningen. I turismen er *mængden*, dvs. turisterne, ikke en afmålt størrelse. Dels er den ikke automatisk til stede i vores natur/farvande og dels er dens størrelse afhængig af en aktiv branding-, PR-, markedsføring-, distribution- og salgsindsats og -investering. Man kan derfor ikke på samme måde, som i fiskeriet, lave en værdiskabende omfordeling. Derimod kan de rette investeringer udvide mængden, mens de forkerte barrierer kan begrænse og nedbringe mængden.

Grønland har gode turismeprodukter og mange tilbud, men disse skaber først værdi, når turisten er kommet til landet. Der ligger store investeringer heri og mangeårige indsats for at opbygge distributions- og leverandørnetværk. Dette lægger vi til grund at lovgiver har forholdt sig til i sit forberedende arbejde, men vi kan desværre ikke se dette afspejlet i lovgivningen. For at indfri lovens formål om flere grønlandske aktører og formodentligt også en højere grønlandsk indtjening til lokale virksomheder, bør lovens rammer og indsats adressere turismens unika og de værdikæder (økosystem) de arbejder i. Indsats rettet mod at professionalisere branchen og de discipliner (fx distribution, salg og markedsføring), der ligger udenfor selve kerneaktiviteten (fx at operere en båd eller drive en indkvartering) bør være i fokus. Dette fokus skabes ikke ved at stille krav til ejerskab/nationalitet af selskaberne, men vil forudsætte en anden og mere målrettet indsats. Der skal være økonomiske incitamenter til investeringer, særligt i distribution og formidling af turismeprodukter, som er en af de indsats, hvor vi flere steder i Grønland fortsat halter efter (se ovenfor om CVR-registreringerne af enkeltmandsvirksomheder, der har begrænset markedsføring og dermed kommerciel tilstedeværelse) og dermed gør os afhængige af udenlandske indsats. At lukke adgangen hertil før vi er klar, løser ikke udfordringen eller skaber mere vækst.

Vi skal derfor henstille til at kapitel 3 genbesøges, og der er lægges vægt på hjemsted for selskaberne, frem for nationaliteter og bopæl for ejerne. %-satserne i § 8-9 bør kraftigt nedbringes (helst elimineres), og andre incitamentsordninger bør overvejes. Fx kan rabat på gebyrer, afgifter m.v. for brug af lokale leverandører eller lokale partnerskaber/-medejerskaber være incitamentsskabende samtidig med at kompetence opbygges.

Ad § 9, stk.1 pkt. 2: Det er uklart hvordan termen "enkeltperson" skal forstås og fortolkes i relation til fx ejerskab fra Nalik Ventures og lignende organisationer.

Ad kapitel 4

Sidste sætning i § 10, stk. 1 anvender termen "pågående". Sætningen er i det hele taget uklar i sin formulering og formål, da den synes at sammenblende udbyder/operatør med distributør. Kravet om sikkerhedsplanen må vel gælde licenstagere/rettighedshaveren og dermed de virksomheder, der leverer aktiviteten? I den forbindelse må det anses for underordnet om selskabet har distribueret og solgt sit produkt til slutbrugeren direkte eller via en formidler? Det må i forlængelse heraf også gælde, at distributøren/formidleren/mellemhandleren ikke samtidig pålægges krav om en egen sikkerhedsplan, blot fordi man formidler en andens produkt. Vi anbefaler, at distribution og aktivitet ikke sammenblandes, og at bestemmelsens retstilstand gøres tydeligere.

§ 10, stk. 2 kan læses som at dansk som sprog alene er et tilvalg, men at en plan, der alene findes på dansk, er diskvalificerende for opnåelsen af en licens. Kan retstilstanden evt. gøres mere rummelig i denne henseende?

§ 10, stk. 3 synes at gå videre end lovens subjekter, dvs. rettighedshaverne som defineret og afgrænset af lovens bestemmelser. Dette bør synliggøres, så bestemmelsen ikke kan udvides til at gælde [citater] "*Enhver, der tilbyder organiserede aktiviteter inden for grønlandsk territorium*". Det er særligt ordet "enhver", der bør revurderes.

§ 10, stk. 4 synes at indarbejde et krav om formidling af sikkerhedsplanen til deltagerne i en given aktivitet, selvom dette ikke fremgår andre steder (bemærkningerne undtaget). Dette bør synliggøres og/eller klarlægges. Vi anbefaler, at sikkerhedsplanen er det formelle krav i licensen og at aktøren formidler sin beredskabsplan for sine deltagere efter eget skøn. Alene det at man har licensen og oplyser herom, skulle gerne medføre, at man implicit indikerer at sikkerhedskravene er imødekommet.

Hvilke kriterier vil Naalakkersuisut lægge til grund for vurdering af sikkerhedsplanen?

§ 10, stk. 5 opererer med begrebet "*overhængende fare eller ulykke*" men bør nok udvides til enhver risiko, som risikovurderingen identificerer og ikke alene dem, der begrænser sig til overhængende fare/ulykke.

§ 10, stk. 7 baserer sig på et skøn uden nærmere definition og afgrænsning. Konklusionen om at der ikke foreligger en sikkerhedsrisiko kan vel alene tages på baggrund af den udarbejdede risikovurdering, og hvis den konkluderer at der ikke er relevante risici, kan licensen udstedes. Men kravene i de tidligere bestemmelser om udarbejdelsen af en risikovurdering kan vel ikke tilsidesættes alene på den baggrund, da kravet om risikovurdering, og dermed grundlaget for Naalakkersuisuts vurdering efter stk. 7, i så fald udebliver? Alternativt, må lovgiver på forhånd undtage specificerede aktiviteter.

Ad kapitel 5

Overvej om kapitlet er bedre formuleret med at der stilles krav om en branchekonform forsikring eller sikkerhedsstillelse, frem for en hovedregel og en undtagelse af specifik karakter, der i øvrigt ikke dikterer det relevante indhold af forsikringen.

§ 11, stk. 3 bør udgå, da det medfører et politisk/administrativt skøn med en ikke uvæsentlig økonomisk risiko for licenstageren som mulig følge, herunder til den økonomiske størrelse på forsikring/sikkerhedsstillelse.

Ad kapitel 7

[kapitel 6 synes at mangle i den kronologiske rækkefølge?]

Det bør undersøges om § 12 evt. kan stride med et retssikkerhedsmæssigt grundlæggende princip, idet man henviser til en adgang til gebyr ved aktindsigt, hvilket kan være indskrænkende i adgangen til aktindsigt og dermed transparensen i den offentlige forvaltning. Offentlighedslovens § 5, stk. 3 giver visse muligheder for at Naalakkersuisut kan indføre gebyrer i forbindelse med aktindsigtsbegæringer, og udkastet til turismeloven bør derfor overlade dette til offentlighedsloven og unklare den pågældende passus i § 12.

Bestemmelsen er for åben i forhold til fastsættelsen af gebyrer, og da der skal udarbejdes en bekendtgørelse på baggrund af loven, bør det tydeligt fremgå at gebyret skal stå i rimeligt forhold til sagsbehandlingen og de nødvendige omkostninger. Loven bør i det hele taget arbejde for at begrænse skøn og afhængigheden af lovens dispensationsregel i § 4.

Ad kapitel 8

"Påbud" i § 14 er ikke nærmere defineret.

§ 14, stk. 2 opererer fortsat med en alt for åben bestemmelse om at udlevere "*de oplysninger, som er nødvendige for udførelsen af opgaver*". Dette er for en lov for omfattende og skal være nærmere afgrænset til de krav loven stiller til fx licens, som defineret i tidligere bestemmelser. Med nuværende bestemmelse kan Naalakkersuisut selv definere sit behov og dette kan derfor gå udover, hvad der objektivt anses for nødvendigt.

Ad kapitel 9

Loven har allerede i § 9 afgrænset erhvervsmæssig aktivitet ud af loven og dette bør konsekvensrettes i øvrige bestemmelser, så loven ikke kan udstrækkes udover turismeaktiviteter, der er lovens formål. Beskrivelsen heraf i bemærkningerne er for uklare til at vi kan forstå, hvad formålet er.

Det er vores forståelse, at krydstogturisme ikke omfattes af loven, med undtagelse af bestemmelserne om zone-inddelinger. Formuleringerne kan med fordel præciseres, så der ikke skabes fortolkningstvivel om hvorvidt loven på et tidspunkt kan udstrækkes til at omfatte andre erhvervsaktiviteter.

Ad kapitel 10

Lovligheden af § 16, stk. 4 bør efterprøves inden loven behandles. Konfiskation er for omfattende et indgreb i forhold til lovens formål og genstand, som primært er licens. Med tanke på andre jurisdiktioner i verden og den retskultur, som Grønland ønsker at tilhøre, kan det synes uhensigtsmæssigt at der i samme lov opereres med både et indirekte krav til nationalitet og muligheden for konfiskation for manglende overholdelse af samme.

Ad kapitel 11

Også her bør der ske juridisk efterprøvelse af om forvaltningsprincipper og grundlæggende retspleje er tilgodeset, med særligt fokus på om den fastsatte søgsmålsfrist er rimelig og proportional.

Som loven læses i sin nuværende form, kan man alene gå til domstolene for at få prøvet Naalakkersuisuts afgørelse vedr. licens m.v. efter turismeloven. Der synes ikke at være en administrativ klageadgang beskrevet i lovforslaget. Denne mulighed bør være tydelig, inden man som subjekt henvises til prøvelse ved domstolene. Retssager har både omkostninger og kompleksitet tilknyttet, og risikerer derved at afskrække folk fra at få deres retsstilling prøvet.

Ad kapitel 12

Overgangsperioden i § 18 stk. 2 anses for *for* kort. Loven får tilbagevirkende kraft, og bør ikke finde fuld anvendelse på virksomheder, der er i drift på tidspunktet for lovens ikrafttrædelse. Her tænkes særligt på de facto nationalitetskravene i §§ 8-9. Med denne foreslåede justering kan tvivl om lovens eventuelle strid med grundlovens bestemmelse (§ 73) om ekspropriation elimineres.

Øvrige bemærkninger

Vi hæfter os ved at opretholdelsen af ejerskabsgrænserne i §§ 8-9 medfører, at spørgsmålet om ekspropriation, både i praksis og som politisk signal (til eksisterende og kommende investorer) dermed fortsat består. Dette er uhensigtsmæssigt, ligesom det ikke er i tråd med vores lovgivningstraditioner at overlade borgeres og selskabers retstilstand i loven til domstolene. En ny lov, der allerede ved sin koncipering og ikrafttrædelse skaber usikkerhed om strid med grundloven og dermed overlader lovsubjekterne til domstolsprøvelse, medvirker til at skabe usikkerhed om rammevilkår og kan dermed skabe negativ effekt på adgangen til udvikling og kapital.

I en særlig følsom branche som turismen, ønsker rejsende at støtte op om de samfund de besøger (responsible tourism), og dette medfører også mulige fravalg af destinationer, hvis jurisdiktioner ikke beskytter lokale virksomheder og menneskers basale rettigheder, som fx stipuleret i en forfatning.

Forslaget forsøger at løse dele af problemstillingen via en ikke nærmere defineret adgang til dispensationer, men dette skaber uklarhed og usikkerhed om retstilstanden. Loven bør være klokkeklar på dette område, da grundloven er noget af det vigtigste vi bygger vores retskultur på. At bemærkningerne forsøger at definere sig ud af ekspropriation, fjerner ikke problemstillingen. Da der er en ikke-uvæsentlig sandsynlighed for at loven medfører ekspropriation, vil dispensationsreglen de facto skulle finde anvendelse på de eksisterende selskaber og disse bør derfor være indskrevet i lovens bemærkninger som undtaget. Dvs. i lighed med fiskerilovens forarbejder, bør det gøres tydeligt, hvem loven rammer med de ekspropriative

bestemmelser og disse selskaber bør automatisk være omfattet af dispensationsreglen. Men; at basere en retstilstand på dispensationer kan skabe diskrimination og medvirke til at værdiforringe de selskaber, der er afhængige af dispensation for at opretholde deres drift. Det er derfor ikke en optimal løsning, at man primært kan støtte ret på dispensationer.

Vi skal derfor igen understrege vigtigheden af at %-satserne i §§ 8-9 genbesøges og at overgangsbestemmelserne i § 12 tilpasses, så enhver tvivl og risiko for strid med grundloven og lovens formål fjernes.

Underskriverne af dette høringssvar støtter virksomheder i alle størrelser og arbejder for det grønlandske erhvervsliv, herunder udviklingen af samme. Dette medfører en række brede hensyn og en faktabaseret tilgang til at realisere de politiske mål. Grønlands Erhverv, og foreningens medlemmer, støtter det politiske mål om flere grønlandske aktører i turismen (og erhvervet generelt), men mener at flere af lovens tiltag ikke vil føre til realiseringen af dette mål. Vi anbefaler, at man lægger sig op ad islandske, danske og europæiske lovprincipper i dette arbejde, og ikke bruger eksemplet fra fx Zimbabwe i forsøget på at skabe mere lokalt ejerskab på bekostning af den eksisterende industri og de eksisterende investeringer. I foreningens dialog med både store og mindre operatører i Grønland, inkl. fortalere for ejerskabskrav samt modstandere heraf, er det tydeligt, at §§ 8-9 anses som et middel til at begrænse konkurrencen på.

Lovforslaget bør forholde sig til de faktiske forhold, som bl.a. er adgangen til kapital, økonomien i den samlede turismebranche, mangel på arbejdskraft og udfordringen med at opbygge understøttende distributionsnetværk til den voksende turisme. Herunder bør loven basere sig på en egentlig analyse, der må formodes at indeholde en grundig indsigt i samarbejdet og økonomien mellem virksomhederne i branchen og distributionsstrukturen. Dette inkluderer bl.a. en grundig analyse af værdien af de lokale partnerskaber og de større selskabers brug af underleverandører – både direkte i leverancen af turismeydelser (fx sejlads og indkvartering) og afledte effekter (fx detail og håndværksmæssige ydelser).

Om adgangen til kapital, kan det siges, at mekanismer der direkte eller afledt afskærer reelle investeringer og adgang til kapital udefra, begrænser mulighederne for udvikling og vækst. Grønland overlades reelt til de to tilstedeværende pengeinstitutter, offentlige indskud/lån, lokal offentlig venture kapital (Nalik) og equity-baseret finansiering. Alt sammen noget, der har sine naturlige begrænsninger i en lille økonomi og dermed også sætter et øvre loft for udviklingen. Grønland har en god turismeindustri, men mangler kapacitet til at kunne skabe en endnu større turismeudvikling, og lovgivningen bør understøtte dette og skabe stabile rammer herfor.

I første høringsrunde er det oplyst, at der er modtaget 55-60 høringssvar. Af de høringssvar, som vi har kunnet læse via høringsportalen, hæfter vi os ved, at særligt bestemmelserne §§ 8-9 anfægtes i stort set alle høringssvar. Vi hæfter os også ved at det fra nogle af de mindre aktører, som loven oplyser at tilgodese (jf. side 1 af bemærkningerne), gøres tydeligt at man er afhængige af de større og etablerede selskaber, for at have en tilgang af turister, og i mange tilfælde for overhovedet at komme i kontakt med turister. Se fx høringssvaret fra Sillisit i Qassiarsuk, der fint

indrammer at ikke alle har adgang til en distribution, men at der via samarbejdet med den etablerede industri er grundlag for de lokale virksomheders eksistens og vækst. Andre høringssvar taler om tab af arbejdspladser, og det er vores forventning den samlede økonomiske analyse, som ligger til grund for Naalakkersuisuts arbejde har indkalkuleret denne risiko.

Det kan synes som om, at man politisk er i gang med at lovgive imod den fagkundskab og indsigt, der er til stede i branchen samt de bekymringer som rejses i kommuner og Selvstyrets andre enheder. Umiddelbart kan det opfattes som om man lovgiver imod branchens interesser, uden at der er forsvarlige og bæredygtige hensyn, der taler herfor og rammer bredt nok.

Af høringssvarene løftes også flere steder bekymringer for hvad mulige konsekvenser kan være for grønlandske virksomheder i andre jurisdiktioner, når Grønland indfører restriktioner for udenlandsk kapital og ejerskab, som ikke findes i andre jurisdiktioner. Turismen er international og sæsonbaseret, og der er derfor behov for en høj grad af mobilitet for at kunne tilegne sig indtjening og kompetence, hvilket loven risikerer at begrænse.

Kalaallit Airports har fremlagt vækstscenarier for flytrafikken, men denne er, så vidt vi kan se, baseret på det eksisterende regime, og ikke på de ændrede vilkår, som loven medfører. Vi ser gerne at dette adresseres, og at der foretages nye analyser – eller bedre endnu arbejdes videre med de forudsætninger, som er lagt til grund for væksten og investeringerne i lufthavnene.

Loven kommer til at acceptere en risiko for nye selskabskonstruktioner og alternative måder, at efterkomme loven på, hvilket bliver en udfordring i forhold til at vi generelt ønsker en høj grad af transparens i samfundet. Spaltninger, stråmandsvirksomhed, enkeltmandsform m.v. giver ikke et relevant indblik i den samlede branche, og vil være en hindring for at realisere lovens formål, der skal komme lokalbefolkningen til gavn.

Afslutningsvis anser vi loven for værende så vigtig for Grønland (den er som omtalt den første af sin slags), at den ikke bør hastes igennem til efterårssamlingen. Vi efterlyser analyserne og konsekvensberegningerne, og processen kan med fordel ske i et rimeligt tempo, så loven får den ønskede positive effekt når den en dag implementeres.

Som supplement til dette høringssvar ligger et juridisk notat fra professor, Frederik Waage, der særskilt adresserer problemstillingerne om ekspropriation.

[dette høringssvar er indsendt på både dansk og grønlandsk. I tilfælde af forskelle mellem sprogversionerne har den danske version forrang]

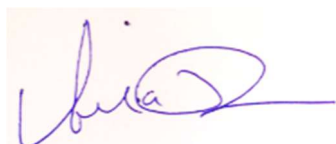
Med venlig hilsen

Sulisutsisut / Grønlands Erhverv
Christian Keldsen, Direktør
ck@ga.gl / +299 55 99 99

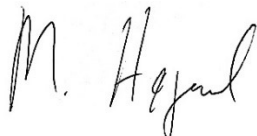
Travel By Heart
Elise Bruun, Ejer & Direktør

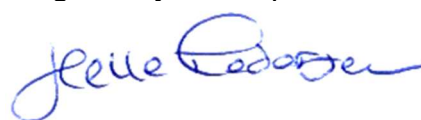
Hotel Aurora
Anita Devantier Iversen, Gen. Manager

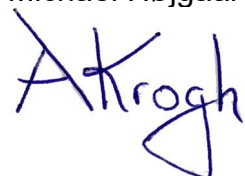
Hotel Hans Egede
Jørgen Bay Kastrup, Direktør

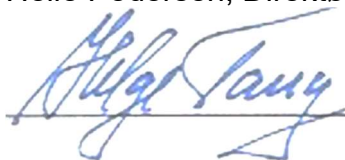
Topas Explorer Greenland
Michael Højgaard, Direktør

Taavani
Helle Pedersen, Direktør

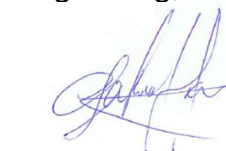
Nomad Greenland
Anika Krogh, medstifter og direktør

Brancheudvalg for hotel & turisme
Helge Tang, Formand

Hotel SØMA & Sømandsmissionen
Erik Thorø Lauridsen, Formand

Dansk Rejsebureauforening
Jakob Hahn, Direktør

Arctic Circle Business
Jesper Schrøder, Direktør

OK Søren Rasmussen

Albatros Arctic Circle
Søren Rasmussen, Ejer og Direktør

OK, Per Jansen

Grønlands Revision
Per Jansen, Revisor og Partner

Pisiffik
Per Steen Larsen, Direktør

Selmer Travel
Klaus Dupont Iversen, Medejer

Inuussutissartiuuteqartut uparuaataat takornariaqarnermut inatsisissamut, oqaaseqaatit aappassaa

Sulisitsut aammalu ataatigut suliffeqarfiit atsiortut aammalu kattuffiit qutsatigiumavaat tusarniaanermut akissuteqarsinnaatitaanitsinnut takornariaqarnermut inatsisissamut nutartigaasumut, ullulerneqarsimavoq 1. juli 2024. Una tusarniummut akissuteqaat ilassutaavoq siusinnerusukkut inatsisissatut siunnersuummut akissuteqaatitsinnut aammattaarlu akuersaarnartillugu arlalitsigut inatsisissatut tusarniummi naleqqussaasoqarsimanera.

Akissuteqaat arlariinnik qupperneqarmat, taava aajukua oqariartuutitta pingaarnertut qulequtaat:

- **Inatsisitigut piunasaqaatit**, tassani eqqumaffigisassaqaarpoq
- **Piginnittussaanermut piunasaqaatit** §§ 8-9-lu sulik sukut aningaasaliisoqarniarneranik aammalu aningaasaliisoqataarusuttunik soqutiginninneq unaminartumiippoq allisaanissamut eqqarsaatigalugu. Piunasaqaat taanna peerneqartariaqarpoq nunatsinni najugaqarnissamik piunasaqaat salliutinneqarluni, taanna periutsimik allaanerusumik taarserlugu, imaluunniit ajornarpat naleqqussarlugu, taamaasilluni licenseqarnissamut piunasaqaat naammassineqassalluni tassalu 20 % nunaqavissunik pigineqarluni.
- **Piginnittuunermik tigusineq (Ekspropriation)** tamanna sulik inatsimmi sammisaavoq, tamannalu nalornisitsineq peerneqartariaqaraluarpoq. Uggunaasinnaavoq §§ 8-9 sulik naleqqussarneratigut aammalu/imaluunniit siunnerfeqartumik ikaarsaariarfeqarsinnaanermik periarfissiinikkut, tassalu selskabit pioreersut piginnittussaanermut inatsimmiit ilaatinneqaratik.
- **Akilerartarnermut inatsisip** qulakkeerpaa Kalaallit Nunaanni aningaasaleeqqinnissat aammalu naleqartitsinerulernerit. Piginnittuunissamut piunasaqaammut tulliusutut periarfissaq unaasinnaavoq aqutsisuusut sumi najugaqarnerannut piunasaqaaserlugit.
- **Namminersortunngorsaaneq** annertusarneqarfissaa soorlu makkunuunatigut takornariaqarnikkut, silaannakkut angallannermi il.il. taakkualu aningaasarsionnikkut pitsaasumik sunniuteqassallutik.
- Kalaallit Nunaanni takornariartitsinerit takusassarissaarlutik peqarput, taakkualu pisiariaqartippaat nukittuumik **attaveqatigiissinnaanermik attaveqaatit**.
- **Amigaataasinnaasunik nalilersuinerit**: Amigaataasinnaasut suussusersineri aammalu taakkua ajorseriaataasumik sunniutissaai kisitsisitigut takussutissiinerit ineriartorfiusinnaasutut periarfissanut sanilliullugit:
- Naak tusarniaanerup immikkoortuata siulliup aarlerinartikkaluaraa inatsisip §§ 8-9-llu qanoq kinguneqarnissaa, taava inatsisissatut siunnersuutip nutartigaasup aammalu uparuaataasut periarfissaasutut **avammut niivernermit** isertitassaasinnaasut aammalu aningaasarsionnikkut iluanaarutaasussuat susassaqartunut inuiaqatigiinnullu.
- Inatsit sukaterneqartariaqarpoq **ersarissumik inatsisitigut inissisimaffik** aammalu toqqammaveqarluangittunik nalilersuinerit kiisalu immikkut akuerisaanissamut inatsisip § 4-ni pisariaqartitsinerit suuneri.
- Inatsit **unammillersinnaanermik killiliisumik** sunniuteqarpoq, tamannalu naligiinngitsumik inatsisitigut inissinneqarnermik nassataqarluni.

Kapitel 1 pillugu

Maluginiarparput, piumasaqaatit toqqammavilersorluarsimasut aammalu inatsisip qanoq atornissaanut killiliilluni. Taamaattorli § 1, imm. 2 ersernilluppoq, tassanimi allaqqammat taamaallaat innersuussilluni inuussutissarsiorluni ingerlatsisumut, aammalu taamaasilluni inatsisip siunertaata avataaniilluni, tassalu takornariaqarnermik suliallit.

Ersernerlukkami inuussutissarsiutigalugu takornariartitsinermik inatsisimmi ilaatinneqannginneroq, § 1, imm. 3, innersuullugu?

Kapitel 2 pillugu

Maluginiarparput akuersissuteqarneq licens-imik taarserneqarsimasoq, tamannalu inatsisissatut siunnersuutip siulianiit pitsaannerusumik anguniakkat susassaqaartunut aammalu piumasaqaatinut sanilliullugu suut piginnaasarineqassasut. § 3, imm. 2-mi oqaasertaq atornerqarpoq *"aallaaviusutut"* licensit qanoq sivisutigisumik atuussinnaanera. Tamannalu inatsimmut oqaasertaliussa qersarinngippallaarpoq, taamaattumillu peerneqartariaqarluni imaluunniit, licensit piffissamik aaliangersimasuinnarmi pineqarpata, inatsimmi innersuussisoqassasoq piumasaqaatinik (ass. Inatsimmi allami).

Kingumut inassutigaarput, atugassatta nalunanngitsuunissaa aammalu paasiuminartuunissaa, taamaasilluni pisortaqaarfiit imaluunniit ingerlatsisut annertuumik allaffissornikkut artukkinnissaat (aammalu aningaasartuuteqarnerulersillugit). Takornariaqarnerup ingerlatsivittut periaataallaqqinnini annaassanngippagu, maannakkummi ingerlatsisut tamanna pigereermassuk aammalu pisariaqanngitsumik peqataanissamut ajornarsaalluni. Pisariaqarpormi innuttaasunut aammalu takornariartitsisunut susassaqaarfimmut tassunga pulaniarnissaat, tamannalu inatsimmi siunertaavoq.

§ 3, imm. 3 piumasaqaateqarpoq, imatut: *"Qinnuteqartoq licensip atuuffia tamaat piumasaqaatit ukua malittussaavaai."* Siunnersuutigaarput piumasaqaatit taakkua nalimmassarneqarnissaat, maannakkummi oqaasertarisaa kinguaariit nikinnissaannut ajornasaartitsisussaammata kiisalu piginnittuusussat nooriataarsinnaanerannut killiliilluni aammalu namminerisamik qanoq ingerlanissamik siunertamut sunniuteqarluni. Kalaallinik pigineqartoq Greenland Sagalands ApS ass. Inatsimmi eqqorneqartussaavoq, piginneqataasup aappaa Kalaallit Nunaata avataani suliartoqqagallarnini pissutigalugu avalaqqammat. Kalaallinik pigineqartoq selskabeq, Nomad Greenland ApS, taannattaaq inatsimmit eqqorneqartussaalluni, piginnittuusut ingerlatatik aammalu aningaasaliinitik Kalaallit Nunaanniitsikkamikkat, kisiannili piginneqataasoq ataaseq Kalaallit Nunaata avataani najugaqarluni tassa suliffeqarfiup annerusumik sullitamik qaninnerujumallugit tuniniaanermi- aammalu tikinneqarsinnaanermut tunngatillugu aammalu nunanit allaneersumik aningaasaliisimasumik suleqateqarlutik, tassani suliffeqarfiup annertusiartornissaanik siunertalik, tamannalu kalaallinut takornariaqarnermik iluaqutaasussaalluni. Takornariaqarnerup ilisarnaatigaami una, tassa nunarsuarmioqatigiinneq, taamaattumillu inatsisimmi tamanna takuneqarsinnaasariaqarluni. Takukkittaaq §§ 8-9-mullu oqaaseqaatigut.

§ 3, imm. 5 periarfissippaai Naalakkersuisut kikkut licenseqarnerannik nalunaaruteqarsinnaatillugit, kisiannili inatsisitigut piginnaatitaaffinnik takussutissinani licensimik peqartumut. Inatsit tanna peerneqartariaqarpoq imaluunniit inatsisiliortut oqaasertarineqartuni ersarissumik allaqqasariaqartoq licensit tamanut nalunaarutigineqarlutik imaluunniit naamik. Ingerlatsineq licens atorlugu pineqarpat taava inatsisitigut piumasaqaatinut aamma niivernikkut siunertanut ilanngunneqarsinnaavoq, aammalu taamaammallu ersarissuusariaqarluni qanorisilluni atuisup, suleqatigisap aammalu licensimik pillip qanoq licensi ittuunersoq aammalu qanoq licenseqartup qanoq avammut licensini nittarsaassinnaaneraa.

§ 3, imm. 7 oqaatigaat pisut suunersut, inatsimmi pineqanngitsut, kisiannili suliffeqarfiup tuniniagaannut sunik tuniniaanerlutik tamakkiisumik ersinnatik, soorlu pingaarnertut tuniniakkat imaluunniit suliffeqarfiup tullertut sammisaanut tunngatillugu aammalu taamasilluni licensimut taamaasilluni tunngatillugu. Taamatut inatsimmik sanioqutitsisinnanermut pinngitsoortinniarneqartariaqarpoq aammalu oqaatigineqarluni.

Pitsaasutut isigaarput, annikinnerpaaffissamik tulliullugu suliarisamut annerusumik inissinneqarsimanagera aammalu licensimut piumasaqaatit § 3, imm. 8-mi.

§ 4-mi atuutsitsinnginnissamut inatsimmi allassimanagera ikkappallaarpoq aammalu taassumap qulakkeernagu inatsimmi assigiimmik pineqannginnermik oqaasertatigut amigaateqarnikkut kiisalu Naalakkersuisut periarfissinneqarlutik naliliissutaasumik, tassanilu inatsit taamaasilluni ikorfartorneqarnermik peqartitsinani. Oqaaseqaatitsinni qaaseqaatit immikkut akuersinikkut tunngasuni immikkut akuersissutit aningaasartuuteqarnerunermik nassataqannginnissaat. Taamaasilluni una pilersinneqarpoq: 1. inatsisitigut naligiinngittumik inissineq, 2. nassuerutiginnineq inatsisip artukkiinissaa kiisalu 3. naligiinngitsumik unammilleqatigiinnermik pilersitsineq.

Inatsisitigut inissisimaffiup ersarinnerunissaa pisariaqaralarpoq, soorlu assersuutigalugu piginnaatitaaffinnut tunngappata aammalu inatsimmi piumasaqaatinut tunngatillugu. Inatsisissamik siunnersuummi kikkut tamarmi naligiikkunnaartussaapput, tassani isummersoreernermik imaqanngittumik piumasaqaatit naliliinikkut aaliangertoqarsinnaalermat, tamannalu politikikkut aallaavilimmik isummersornikkut pisoqarfiusinnaalerluni.

§ 5, imm. 1-mi inatsisitigut piginnaatitaaffiit aammalu licensimik piginnittumut piumasaqaatit aammalu artukkiissutaasutut killiliisimanissamik pisariaqarluni, tamannalu taamatut isikkoqarnani oqaasertaq "*pisariaqarluni pisortanit suliarineqarnissaa*".

Paragraffimi tassani imm. 2 tassani suli namminersorlutik oqartussat pigisaannut innersuussisoqarpoq, tassanilu annerusumik killiliisoqarpassinani. Tassanilu ersarissartariaqarpoq, inatsimmi taamaallaat Visit Greenland aammalu Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfik pineqarmata, tassani taakkua kisimik pineqartutut pineqarpata. Namminersornerullutik oqartussat ingerlatseqatigiiffiisa ilaai allat pineqarpata, taava tassani aalleqqutigineqarsinnaavoq unammillernikkut equngasumik inissittoqarnera aammalu sioranartuusinnaalluni politikkerit akuliutinnginnissaat unammillerneqarluni.

Tamannattaq aammalu atuuppoq § 5, imm. 3-mi kiisalu § 7-imi.

§ 6 licensitaarsinnaanermut piumasaqaatit killiussanik amigaateqarpoq, aammalu taamaasilluni nalornisitsilerluni sinaakkutissanut piumasaqaatinik aammalu siunissami piumasaqaatinik aammalu suleriaasissanik. Taannalu licens-imik piginnuttumut sunniuteqarnerlussinnaavoq, tamannalu maannangaaq takuneqarluarsinnaanani imaluunniit annikillineqarluni.

Kapitel 3 pillugu

Tusarniummi siullermi akissutaasimasut tamangajammik tikkuarpaat ajornartorsiut una sumi najugaqarneq aammalu inuiaassutsimut piumasaqaatinut piumasaqaatit inatsisissamik siunnersuutip kapitel 3-anni. Pitsaasuuvorli naleqqussaasoqarsimammat nunaqavissut piginnittuunissaanut tunngatillugu 66 %-imiit 51 %-imut, kisiannili sulii siunertaq anguneqanngilaq. Sulimi takusinnaanngilarput inatsisiliortut sunniutissat suunersunut sulii isummersimannginnerat, taamaallaallu isumaliutissiissummi tamanna allassimallugu. Tamannalu tusarniutini arlalitsigut taaneqarsimalluni, taamaammallu aningaasatigut aammalu aqutsinikkut nalilersuinerit inatsisissami saqqummiunneqartariaqarlutik, aammalu sunniutigisinnaasaanik ineriartornermut tunngatillugu nalilersuisoqartariaqaraluarluni aammalu nunap aningaasaqarneranut tunngatillugu, tassami inatsisissap naatsorsuutigisaai anguneqassanngippata. Tunngaviginiarneqarpoq Kalaallit Nunaata kissaatigigaat takornariaqarnikkut annertusaanissaq, kisiannili aaliangersakkani sullitanik allanut nuutsisiniarnermik siunertaqarpassilluni takornarissat eqqarsaatigalugit. Immikkoortut 4-maanni oqaaseqaatini aningaasarsiornikkut ataavartumik sunniuteqarnissaanik ilimaginnittoqartoq, naak susassaqtartut tamangajammik naliliineranni tamanna killormorluinnaagaluartoq, aammalu ukunatigut taamaallaat piumasaqaatit taaneqarlutik:

- Isumannaallisaanikkut piumasaqaatit
- Kikkut licenseqarnerannik nalunaaruteqarnerit
- Takornarissanik ataatsimoorussamik ingerlaaseqartitsineq
- Nunaqavissuuneq
- Nalorninartumik nunaqavissunik iluaqusiineq

Qulaani pineqartut namminerisamik aningaasartaqanngillat/isertitaqanngillat, aammalu ujartorparput, tusarniarfigineqartutuut allatuulli, aningaasatigut natsorsorneqarnera inatsisissamut tunngatillugu aammalu qanoq naleqarsitsinerulerneq qulakkeerneqarsinnaanersoq. Oqaaseqaatip inerniliineranni, tassalu pissutsit piffissap ingerlaneranni pitsaanerulerumaartut toqqammavilersorneqarnerat aammalu oqaasertaliiffigineqarnerat amigaataavoq.

Nalilersuisimanerit tusarniaanermi siullermi ajorseriaatitut nassatarineqartussani oqariartuutit inatsisiliortunit ilalernerqarsimapput aammalu tusarniummut siullermut tunngasutigut oqaasertanik ikkussisoqarsimalluni. Nalilersuinerilli pitsaaqutit aammalu pitsaanngitsumik nassatarisinnaasaanik kingunissaai inatsisip maannakkutut isikkoqartillugu, uani §§ 8-9-lu eqqarsaatigalugit oqaasertatigut naleqqutinngilaq.

Maluginiarparput takornariaqarnerut iluanni arlallit aaqqissuussaapput inuttut ataasiakkaatut suliffeqarfiutillit (amerlanerit CVR-ikkut takusinnaasimavagut branchekode-t atorlugit, kisiannili tuniniaasutut ersinnatik imaluunniit online atorlugu takussaallutik, ass. Nittartakkatigut, SoMe il.il.), taamaattumillu inuiaqatigiittut

takusinnaanatigut selskabit taakkua aningaasaqarneranut tunngasutigut. Sulisitsisut misissueqqisaarnernik regnskabit 40-rut sinnerlugit kalaallit nunaanni takornarialerisunit ingerlassimavaat, taakkualu assigiinngitsutigut inatsisit iluanni sinaakkutissat piumasaqaatillu iluaniimmata. Akileraartarnermi inatsisip procentiliinerat iluanaarutitut isertani assigiinnarpaa naliginnaasumik aningaasarsiaqarnermi procentia, kisiannili ingerlatseqatigiiffittuut akileraartarnerit annikinnerullutik. Iluanaarutini akiliuteqarneq selskabimut iluatsitsilluarnermik isumaqanngilaq, ilaatigut selskab-it sinneqartooruteqarluarput sinneqartoorlutillu aammalu iluanaarutitik aningaasaliissutigeqqittarlugit ingerlatseqatigiiffinnut kalaallit nuanni, naak piginnittuusut ilaatigut tamakkiisumik imaluunniit ilaannakortumik Kalaallit Nunaanni najugaqarpata. Naatsorsuutitigut misissueqqissaarnerit tamanna aamma takutippaat. Tunngaviumik isumaqarpugut, nunaqavissunik akileraarutitigut akiliutit pisariinnerulersinneqarsinnaasut, inatsisissap siunertaaniit.

Naatsorsuutitigut "pissanganartui" sulisoqarnermut aningaasartuutaasut aammalu akileraarutit. Paasisinnaavarput ingerlatseqatigiiffiit arlariit, inatsimmi aaliangersagarneqartumi sumi najugaqarnermik aammalu kinaassutsimut tunngatillugu ajortumik eqquimmat, tassalu aningaasatigut annerpaamik nammattuusut tassaniimmata, aammalu taamaasillutik naleqarsitsinerulernermik taakkua nunaqavissunik sulisoqarneq, akileraarutitigut isertitat aammalu sumiiffigisami aningaasaliissutit eqqarsaatigalugit. Ingerlatseqatigiiffiit minnerusut amerlanerit imminnut aningaasarsiaqarneq aallaavigaat, imatut paasillugu, sulisunut aningaasarsiat annerpaartaaat ingerlatseqatigiiffiup piginnittuisa aningaasarsiaattut, aammalu taamaasiornikkut aningaasat imaluunniit annikitsuinnarmik sinneqartoornerit pissarsissutaasarlutik (imaluunniit amigartooruteqarsimanngikkunik) aammalu piginnittuusut avataatigut suliffinnik allanik pilersitsissanatik. Inatsisissap isiginiarpasinngilaa kalaallit nunaanni takornariaqarnermik sullissisut aaqqissugaanerannut sanilliullugu aaliangersakkap kapitel 3-anut sanilliullugu. Inassutigaarput piginnittussaarnermut piumasaqaatinut tunngatillugu inatsimmit peerneqassasut, imaluunniit suli annerusumik allanneqassasut, taamaasillutik maannakkumut aningaasaleereersimasunut aammalu piginnaasatigut tunngatillugu atuuttuusunut assigussammata, taamaasillutik periarfissaqassallutik takornariaqarnermi sullissinissamut, soorlu inatsit taamak siunnerfeqartoq, taamaaliornikkullu nunaqavissut piginnittut/piginneqataasullu piumassuseqalersinnissaat ingerlatseqatigiiffinnut (tamannalu ass. Imaaliorneqarsinnaalluni ikinnerussuteqarluni piginneqataasuuneq, ass. Qummut 20 % angullugu).

Kalaallit Nunaani takornariatitsisut imatukanneq "uumassusillit ataqatigiissakkat", tassani susassaqtut assigiinngitsunik suliaqarlutik aammalu imminnut pinngitsoorsinnaanatik, takornariaqarnermik tuniniaaneq neqeroorutaassappat aammalu taamaasiornikkut isertitsillutik aammalu sinneqartoorlutik. Arlaatigut susassaqtut nikisiallappata, taava aamma susassaqtunut allanut tamanna siunniuteqassaaq. Tamannalu takornariaqarnermik suliallit minnerusut tusarniummi arlariit oqaatigaat. Assersuutitut illoqarfik Ittoqqortoormiit taaneqarsinnaavoq, tassani nunanit allaniit piginnittoq nunaqavissumik peqateqarnera takornariatitsivik Nanu Travel, tassaalluni illoqarfimmi takornariaqarnermut tunngaviusoq.

Assersuutissat ilaat unaavoq tassa inatsisissap ajortumik sunniutissai uani Hotel SØMA Sisimiuni aammal Hotel SØMA Asiaat pineqarlutik, taakkua annertuumik

aningaasaliissuteqarsimapput aammalu akisussaaffimmik annertuumik tiguisimallutik allat takornariartitsisartut assigalugit aammalu peqataallutik "Reason to Go" (sooq tassunnassaanga) tikiffissanut pineqartunut tamanut. Hotel SØMA taamaasiորթոթ, tassa ineriartornerup pitsaasup nassatarisaanik aammalu inuussutissarsiorut arlaariinnut tamanna soqutigisaqatigiittut pitsaasumik ineriartortitsimmat. Toqqaannaqqissaartumik inatsisissatut siunnersuutip allanngorteqqitap ilaatigut Hotel SØMA eqqortussaavaa, tassami annertuumik aningaasaliissuteqarnikuupput atorfinitsitsinikuupput aammalu suliffeqarfinnik Arctic Guides-itut Qaqortumi ilinniarsimasunut, snescooterernerit angallassisoqarluni, umiatsiaaqqat angallassissutit, allaffissornikkut nutaaliorerit, allaffissornerup oqilisaaffigineqarneranik nunaqavissunut sullissiniartunut oqalisaassinerit aammalu taakkunanga sulialinnut tamanut.

Una tunngavilersuutigaarput inatsisiliortut susassaqarfik misissueqqissaarsimagaat aammalu aningaasaqarnerat, aammalu taamaasiորնikkut naatsorsuutitigut takuneqarsinnaasut isiginiarsimallugit aammalu immaqa naatsorsuutitigut saqqummiussat aammalu nammineq aningaasaatit inatsisip siunertaanut naapertuuteqqullugit. Aningaasaqarnikkut misissueqqissaarnerit departement-imit suliarineqartoq, politikkikkut anguniakkanut ilimatsaassinerannut naapertuunnerulluni susassaqartunut sanilliullugu.

Aalisarnerup iluani *amerlassuseq*, tassalu aalisakkat/kinguppaat, biolog-it (ilaatigullu politikkikkut) pisassarineqartut annertussusilerneqarsimapput avatangiisitsinnit pissarsiarineqarsinnaasutitigut. Aalisarnermut inatsisip siunertaraa pisassarineqartunik illersuinissap aammalu agguanneqarnissaat sukaterinikkut, pisassalinnut/inuiaqatigiinnut. Takornariaqarnermi *amerlassuseq*, tassalu takonarissat, amerlassuseqannilaq. Tassami namminerisamik tassaneeriinngillat pinngortitami/imartatsinni aammalu qanoq amerlatiginissaanut avammut iliuuseqarluni nittarsaassinermik suliaqarnikkut taamaallaat PR-, nittarsaassinikkut-, siammarterinikkut,- aammalu tuniniaanikkut. Taamaattumillu aalisarnermi iluanaarutaasartut assigannik aningaasatigut iluanaarutissanik agguaariaaseqartitsisoqarsinnaanani. Taamaattorli eqqortumik aningaasaliissuteqarnikkut amerliartortitsisoqarsinnaalluni, kisiannili aporfissat eqqunngittut annikilliinermik aammalu ikinnerusunik tikinneqarnermik kinguneqarsinnaalluni.

Kalaallit Nunaat takornariaqarnikkut neqerooruteqarpoq pitsaasunik aammalu neqeroorutissat amerlapput, kisiannili aatsaat aningaasanik pilersitsisarput takornariaq nunamut tikipat. Uanilu aningaasarpaassuarnik aningaasaliisoqarsimavoq aammalu ukiorpassuarni iliuuseqarnikkut siammarterinissamut- aammalu najukkami attaveqaateqarnikkut sulisimanikkut. Tamannalu inatsisiliortut toqqammavigisimagaat piareersaataasumik suliaqarnermi isumaqarpugut, kisianni ajoraluartumik inatsisissami piviusumik ersiuteqarnani. Inatsisissap siunertaanut siunniussa anguneqassappat tassalu kalaallit susassaqartunut amerlanernut aammalu immaqa kalaallinut iluanaarutaasussa aneq pissarsissutaassappat, taava inatsisip sinaakkutissaai aammalu iliuuserineqartussat takornariaqarnerup immikkuullarissuuneranik aammalu aningaasarsiornikkut aqquataasunik (uumassusillit ataqatigiissakkat) suliarisaannut tunngatillugu. Susassaqarfiup professinalerisere-neqarnissaanut iliutsit aammalu piumasaqaatitigut (ass. Siammarterinikkut, tuniniaanikkut aammalu avammut

nittarsaassinikkut), taakkua pingaarnertut suliap avataaniipput (ass. Umiatsiamik ingerlatsineq imaluunniit unnuisarfeqarnikkut) taakkualu isiginiarneqartariaqarput. Tamannalu anguneqarsinnaangilaq piginnittumut/sumi nunaqarnermut ingerlatseqatigiiffitsigut piunasaqarnikkut, kisianni allatut piunasaqarnikkut aammalu siunnerfilimmik suliniarnikkut aatsaat anguneqarsinnaalluni. Tassami aningaasarsiorsinnaanissamik aningaasaliiniraanni periarfissaqartariaqarpoq, annermik siammarterinikkut aammalu takornariaqarnermi suut periarfissaanerannut, taakkuullutillu iliuusissat, piffinni arlariinni kalaallit nunaanni suli tusiapiffeqartut (takuuk CVR-imi nalunaarsorneqarsimasut inuit ataasiakkaatut ingerlatallit, taakkua nittarsaassinikkut periarfissakittut aammalu niiverutilittut takussaananik) aammalu taamaasilluta avataaniit iliuuseqartunit pisariaqartitsissanata. Periarfissallu taassumap mattunneqarneratigut suli piareersimatinnata, ajornartorsiut aaqqiiviginaviangilaa imaluunniit naleqartitsinerulernermik nassataqarnaviarani.

Taamaattumillu inassutigaarput kapitel 3 isiginiaqqinneqarnissaa, aammalu uani sumi angerlarsimaffeqarneq annertut nalilernerqassasoq, sumiuunerit aammalu piginnittut sumi najugaqarneri pinnagit. %-iliisimanerit annertussusaat § 8-9-mi annertuumik annikillisiaqarpoq, aammalu allat aningaasarsiatigut isumaqatigiissutaasimasut eqqarsaatigeqqittariaqarput. Ass. Akiliuteqartitsinikkut rabateqarnerit, akitsuutitigut il.il. nunaqavissunik sulisorisaqarnermi imaluunniit nunaqavissunik suleqatigiinnikkut/piginneqatigiinnikkut aningaasarsiornikkut periarfissiissutaanissaat aammalu taamaasilluni piginnaasatigut misilittagaqarnerulernermik qulakkeerinnineq.

Kapitel 4 pillugu Ad

§ 10, imm.1 oqaasetigiit kingullianni oqariaaseq "pineqartoq" atornerqarpoq. Oqaaseqatigiit taakkua oqaasertaat ersarissuunngilaq aammalu siunertaq, soorlulusooq tuniniaasooq/sullissisorlu ataatsimut oqaasertaliunneqarsimasut siammarterisumut sanilliullugu. Isumannaallisaanermut pilersaarut licensimik/piginnittuunermik allassimasunut aammalu taamaasilluni taakkua suliffeqarfiit suliamik ingerlatsisut? Tassungalu tunngatillugu ingerlatseqatigiiffiup qanoq siammarterisimanagera aammalu tuniniakkaminik tunisisimanagera pisisussamut toqqaannartumik imaluunniit pisiffissatut siammarterisumit pinersoq apeqqutaasussaangitsutut isumaqaratta. Tassungalu uiggiullugu una aammalu atortariaqarpoq, siammarterisoq/pisiffissatut tuniniaasooq/akunnermiliulluni tuniniaasooq nammineerlutik isumannaallisaanermut pilersaaruteqarnissaannik, tassami taamaallaat allap tuniniagaannik tunisaqaramik. Inassutigaarpummi, siammarterisoq aammalu sulialik imminnut kalluaatsinneqassanngitsut, aammalu inatsisitigut inissisimaffiit ersarissarneqassasut.

§ 10, imm. 2 atuarneqarsinnaavoq qallunaatut oqaatsit taamaallaat toqqaagassasut, kisiannili pilersaarut, taamaallaat qallunaatut allassimasooq, atortussaajunnaartitsinnaasooq licens-imik pissarsinissamut. Inatsisitigut inissisimaffik periarfissiinerusinnaangilaa uani pineqartumi?

§ 10, imm. 3 isumaqarnarpoq inatsisip sukateriffiqarneqarnanit sinniilluni pisimasooq, tassalu piginnaatitaasup taaneqarneratuut aammalu inatsimmi killiliussatigut. Tamanna ersarissartariaqarpoq, taamaasilluni inatsit annertusineqarsinnaanani [issuaaneq aallartippooq] "*Kinaluunniit, aaqqissuussaasumik neqerooruteqartoq kalaallit nunaata imartaani*". Unaqqissaat oqaaseq "kinaluunniit" nalilersoqqinneqartariaqarpoq.

§ 10, imm. 4 isumaqarnarpoq piumasaqaammik ilanngussisoqarsimasoq tassalu peqataasunut isumannaassutsimut pilersaarummik imatut pisoqarpat, naak allani sumiluunniit takuneqarsinnanngikkaluartoq (oqaaseqaatit ilanngunneqarsimanngillat). Tamannalu ersarissarneqartariaqartoq aammalu/imaluunniit qularnaveersinneqartariaqarpoq. Inassutigaarput, isumannaassutsimut pilersaarut license-qarnissamut inatsisitigut piumasaqaataassasoq aammalu ingerlatsisup upalungaarsimanermut periusissat sullitaminut nalunaarutigisassagaai nammineq naliliinini malillugu. Tassami license-qaraanni aammalu tamatuminnga ilisimatitsilluni, taava tamanna imatut nassataqassammat, isumannaassutsimut pilersaarutininik erngerutumik naammassinnittoqarsimasoq. Naalakkersuisut piumasaqaatit suut toqqammaviginiaarpaat isumannaassutsimik pilersaarummut naliliinissaminnut?

§ 10, imm. 5 oqaasertat imaapput "*annilaarnartumik ulorianartorsiorneq imaluunniit ajutoorneq*" immaqa taanna ilaneqartariaqarpoq sunaluunniit navialisitsineq, navianartorsiornermut nalilersuutit tikkuagaattuut aammalu taakkuinnaanatit matuminnga annilaarnartumik ulorianartorsiornermut killiliillutik.

§ 10, imm. 7 taamaallaat naliliinikkut aammalu annerusumik suusinnaaneranik oqaasertalerneqanngitsukkut aammalu suna killiliussaansersoq ersinngilaq. Inerniliinerit isumannaallisaanikkut siunnerfiuliussat taamaallaat isumannaassutsimut nalilersuinerit suliaasimasukkut takuneqarsinnaavoq, aammalu naliliisoqarpat isumannaassutsimut kalluaanngitsut, taava aatsaat tassani licens-imik pisoqarsinnaalluni. Kisiannili siusinnerusukkut piumasaqaatit tassalu isumannaassutsimut tunngasunik suliaqarsimanissamut avaqqunneqarsinnaanngillat taanna kisiat toqqammavigalugu, tassami isumannaassutsimut piumasaqaatit, taammalu taamaasilluni Naalakkersuisut nalilersuinerminni imm. 7 eqqarsaatigalugu peerneqassammat? Taamaassanngippat, taava inatsisiliortut siumoortumik pisut assigiinngitsut atuuttussaatsanngilaat.

Kapitel 5 pillugu

Uumap kapitalip oqaasertaai pitsaanerusumik oqaasertalernissaai eqqarsaatigeqqissiuk una susassaqtartut sillimmateqarnikkut iluarsartuussinerat imaluunniit qularnaveeqqutitut piumasaqaatitigut, inatsimmi pingaarnertut piumasaqaatiniit aammalu piumasaqaatit aaliangersimalluinnartunut piumasarsianik piumasaqaateqannginnissamik, tamannami sillimmaserneqarnikkut imarisami toqqaannartumik allassimanngimmat.

§ 11, imm. 3 peerneqartariaqarpoq, tassami taamaallaat politikkikkut/allaffissornikkut nailiinerussammat, taassumammi lisenca-mik piginnittup aningaasatigut annikinngitsumik nammatassaq pigilersinnaammagu, uanilu soorlu qanoq atsigisumik aningaasatigut annertussuseqassasoq sillimmaserneqarnermut/ileqqaaruteqarnikkut

Kapitel 7 pillugu

[kapitel 6 soorlulusooq tulleriaarneranni amigaataasoq?]

Misissorneqartariaqarpoq § 12 inatsisitigut isumannaassutsip inatsisitigut assortuunnersoq tunngaviusumik ileqqussanut tunngatillugu, tassanimi allakkatigut takunnissinnaanermut innersuussinikkut akiliuteqarluni pisinnaassasoq pineqarmat, tamannalu periarfissanik killiliissinnaammat aammalu allaffissornikkut inatsisip ammasuunissaanik killiliissalluni. Tamanut takunnissinnaanermut inatsisip § 5, imm. 3 Naalakkersuisut assigiinngitsunik periarfissippai taamaasillutik akitsuutinik pilersitsisinnaatillugit tamanut ammasumik allakkatigut takunnissinnaanermut piumasaqaatitigut tunngasuni, aammalu takornariaqarnermut siunnersuutip tamanna takunnissinnaanermut inatsisip iluannut ilineqartillugu aammalu § 12-mi pineqartoq inatsit peerlugu.

Inatsisip taassumap ammaappaa akitsuutit qanoq atsiginissaanik, aammalu tassunga tunngatillugu nalunaarummik inatsimmik toqqammavilimmik pilersitsinikkut, tassanilu ersarissumik allaqqasariaqarluni akitsuut taanna suliap suliarineqarnissaanut piffissap atorneqartussap aammalu aningaasartuutaasussat pisariaqarnerannut tunngatillugu. Inatsisip naliliinertut isikkullit annikillisarariaqarpaai aammalu pisariaqartitsinerit inatsisip immikkut akuerineqarsinnaanermut inatsisip § 4-raat.

Kapitel 8 pillugu

"Peqqussut" § 14-imi annerusumik oqaasertalernerneqarsimanngilaq.

§ 14, imm. 2 suli ammavallaartumik piumasaqaateqarpoq, tunniutissallugit *"paasissutissat, pisariaqartinneqartut suliap qanoq ingerlanneqarnissaanut"*. Tamannalu inatsimmut annertuallaarpoq aammalu pinngitsoornani imarisamigut suut pineqarnerannik allaqqasariaqarluni, inatsisini piumasaqaataasunut tunngatillugu soorlu ass. Licens, taanna siusinnerusukkut inatsisini suusoq taaneqarsimasoq. Inatsisit maannakkutut isikkoqartumi tassani Naalakkersuisut namminneerlutik suna piumasaqaataasasoq piumasarisinnaavaat aammalu tamatumap nassatarisinnaavaa, ilumut suna piariaqartut isigissanerlugu.

Kapitel 9 pillugu

Inatsisip § 9-anni inuussutissarsiutigalugu suliaqartunut killileereersimavoq aammalu tamanna sunniutissatut inatsisinut allanut naleqqussartariaqarpoq, taamaasilluni inatsisip taamaallaat takornariaqarnermi inatsimmut kisimi atuuttussaatinagu, tamannami inatsisip siunertarimmagu. Oqaaseqaatini allaaserineqarsimanera paasiuminaappallaaqaaq suna uagutsinnut siunertaanersoq paasissallugu.

Uagut imatut paasivarput, umiarsuarmik takornariartaatit inatsimmi pineqanngittut, taamaallaalli sumiiffiit zone-nik taaneqartuni kisimik. Oqaasertaliussat iluaqutaasumik ersarissarneqarsinnaapput, taamaasilluni assortuussutaasinnaasunik apeqqutinik pinngitsuuisoqarsinnaammat, qaqugukkut inatsisip ilaneqarsinnaaneranik inuussutissarsiutinik aallussat allat ilanngunneqartittussanngorlugit.

Kapitel 10 pillugu

§ 16, imm. 4 ilumut atorsinnaanersoq misillineqartariaqarpoq inatsisip atuutilinnginnerani. Arsaarinninnerit iliuusaapput annertooujussuit inatsisip siunertaanut aammalu suuneranut tunngatillugu, uanni pingaarnertut licens pillugu. Ukua eqqarsaatigalugu inatsisitigut nunat allat pisussaaffi nunarsuarmi aammalu

eqqartuussisarnermi maani kulturerput eqqarsaatigalugu, tamannalu Kalaallit Nunaata ilaaffigerusuppa, tamannalu ataqatigiinngitsutut pisariaqanngitsumik inatsisip ataatsip iluanni toqqaannartumik suminngaanneersuunermik piumasaqarnermik *aammalu* periarfissaalluni arsaarinnissinnaanermik inatsit pineqartumik unioqputitsisoqarpat.

Kapiteql 11 pillugu

Uani aamma inatsisitigut misilinneqartariaqarpoq allaffissornikkut ileqquusunik aammalu tunngaviusumik eqqartuussinikkut periarfissat isiginiarneqarsimanersut, uani immikkut una isiginiarneqassalluni qaqugukkut suliakkiisoqarsinnaanersoq aammalu tamatut iliuuseq naapertuunnersoq.

Maannakkutuut inatsisip isikkoqarnera imatut atuagassaavoq, taamaallaat takornariaqarnermut inatsisip eqqartuussivikkut aaliangassanngorlugu misilinneqarsinnaasoq Naalakkersuisut licens-i pillugu aaliangiussaannut tunngatillugu. Inatsisissami pineqartumi takuneqarsinnaarpasinngilaq allaffissornikkut aaliangiinerit maalaarutaasinnaanerat. Tamannalu periarfissaq ersarinnerusariaqarpoq, allanut tassalu eqqartuussivinnut suliakkiunneqannginneranni pisinnaanngorlugu. Eqqartuussinerit akeqaannaratik aammali arlaatigut ajornakusoortunik imaqarsinnaapput aammalu taamaasilluni inuit inatsisitigut piginnaatitaaffimminnik suliakkiussinissaminnut tunuarsimaartilertugit.

Kapitel 12 pillugu

Ikaarsaariarnermik periarfissaliussamut tunngatillugu § 18, imm. 2 *sivikipallaartutut* isigaarput. Inatsit kingumoortumik atuuttussanngortinneqarpoq, imaattariaqarsoraarpullu suliffeqarfinnut ingerlareersunut inatsisip atuutilernerata nalaani tamakkiisumik atuuttinneqartussaananani. Uani nuna suminngaanneersuunerat eqqarsaatigalugu immikkut §§ 8-9-milu pineqartut eqqarsaatigalugit. Taamatut allannguutissamik siunnersuuteqarnikkut qularnartutut isigineqarsinnaammat inatsisit tunngaviusut (§ 73) piumasaqaataasunik assortuussinnaammat, piginnittussaanermut tunngasutigut peerneqassammat.

Oqaaseqaatit allat

Eqqumiigaarput kikkut piginnittuusinnaanerannut apeqqut §§ 8-9-milu pineqartut, taanna imatut nassataqassammat, apeqqut piginnittuunermut arsaarinnittussanngornermut tunngatillugu, tassalu iliuusissatigut aammalu politikkikkut oqariartuutigineqartutugit (pioreersunut aammalu aningaasaleerusullutik soqutiginnittunut) suli taanna piummat. Tamanna naapertuutinngilaq, aammalu inatsisiliortarnitsinnut ilisimariikkatsinnut naleqquttuunani, tassalu innuttaasut aammalu ingerlatseqatigiiffiit inatsisitigut inassisimanerat taamaallaat eqqartuussivinnut tunniullugu. Inatsit nutaaq, isumaqatigiissusiornikkut aammalu atuutilerfimmigut nalornisoornermik pilersitsisoq kiisalu inatsisit tunngaviusunik assortuuttumik siunnerfeqartoq aammalu taamaallaat inatsimmi inuit pineqartut eqqartuussivimmi suliakkiisussanngorlugit pineqartut, uanili aamma suut sinaakkutaanersut aammalu taamaasilluni akornusiissutaasumik sunniuteqartussanngorlugu ineriartornissamut aammalu aningaasaliisussanut pitsaanngitsumik sunniuteqartitsisussanngorlugit. Takornariaqarnerup silarsuaanni immikkut sunnertiasumi, tassani takornariap kissaatigisarpaa sumiiffimmi orniguffimmini inuiaqatigiit tikeraakkatik tapersersussallugit (akisussaassusilimmik takornariarneq), tamannalu aamma imatut sunniuteqarsinnaavoq immaqa tikitassaraluamik naaggaaginnarneq, nunagisami inatsisitigut illersugaanerup nunaqavissut suliffeqarfiutaat illersunngimmatigut aammalu

inuit naliginnaasumik piginnaatitaaffi eqqarsaatigalugit, soorlu ass.
Isumaqaatigiissutitigut nunap namminerisamik inatsisaanni allaqqasuni.

Siunnersuutip ajornartorsiutaasut ilaatigut aaqqiiviginiarsarivaat ilaatigut immikkut ittumik akuersissutitigut iluamik ersarissumik allanneqarsimanngittutigut, taamaasillunilu ersernerluttunik aammalu nalorninartunik inatsisitigut inissisimanermik pilersitsisumik. Inatsit apeqquserneqarsinnaanngitsuusariaqarpoq, eqqartukkami tassani, tassami inatsisit tunngaviusut inuiaqatigiinni eqqartuussinikkut inissisimaffipput pingaarnertut aaqqissuussaammat. Oqaaseqaatitigut anguniarneqarpoq oqaatsitigut piginnittuujunnaarsitsinissamik siunertap avaqqunneqarsinnaanera, kisiannili ajornartorsiutaasoq tassuuna aaqqinneqarnani.

Taamaattumillu kingumut oqaatigeqqikkusupparput qanoq %-iliinerup §§ 8-9-mi qanoq pingaaruteqartiginera aammalu taanna qimerlooqqinneqartariaqarluni aammalu ikaarsaariarnermut tunngasut § 12-mi naleqqussaavigineqarlutik, taamaasilluni nalorninartut aammalu sooranartut tunngaviusumik inatsimmut assortuuttut inissisimasut aammalu inatsisip siunertaanit peerneqarsinnaammata.

Tusarniummi matumani atsiortuusut tapersorsorpavut suliffeqarfiit angissutimikkut tamagiit tamaasa aammalu kalaallit nunaani inuussutissarsiortuusut, minnerunngitsumillu tamatuminnga ineriartortitsisuusut. Taamaattumillu tamatumap pisariaqartippaa isiginiagassat siammasissuunerannik aammalu toqqammaveqartumik politikkikkut anguniakkat anguneqarnissaat. Sulisitsisut, aammalu peqatigiiffiup ilaasortaai, politikkikkut siunnerfii, tassalu kalaallit amerlanerit takornariaqarnermi suleqataanissaat (aammalumi takornariaqarnerup naliginnaasumik), kisiannili isumaqaratta inatsisip siunnerfii anguniakkanik piviusumik pilersitsisinnaanngitsut. Inassutigaarput, inatsisiliorneq, Island-imi, qallunaat nuaanni aammalu europa-mi inatsisiliornikkut ileqquusut malillugit uani suliami ingerlaaseqarnissaq, aammalu assersuutaasoq ass. Zimbabwe-mi nunaqavissunik piginnittussaanerup annerusumik anguniarneqarnerani innuttaasunut sunniuteqarnerlussimanera, tassalu takornariartitsinermik suliallinnut aammalu aningaasaliisimasunut sunniutigisimasaai eqqarsaatigalugit. Peqatigiiffimmi oqaloqateqarnitsinni Kalaallit Nunaanni takornariarnermik suliaqartut minnerit annerillu oqaloqatigisimavagut, aamma taakkua piginnittuunissamut isumaqataasut aammalu siunersuummut matumunnga akerliusut, uani ersarimmat, §§ 8-9-lu tassaasoq unammillersinnaanerup annikillisarneqarnissaa.

Inatsisissatut siunnersuummi piviusut aallaavigisariaqarpaat, soorlu ilaatigut aningaasaliisinnaasunut periarfissat, aningaasaqarnerit takornariaqarneq tamaat isigalugu, sulisussaaleqineq aammalu siammarterisinnaanissamut unammillernartut annertusarneqarnissaanut attaveqaataasinnaasunik, uffa takornariaqarnerup suli annertusiartuinnartuusiq. Aammalu inatsit misissueqqissaarnerit aallaavigalugit pisariaqarluni, tassani imatut imaqartuusumik, tassalu aningaasat qanoq ingerlaarnerannik takutitsisuusumik suliffeqarfiit susasaqarfimmiittut aammalu siammarterisuni ikorfartuutaasumik suliallit eqqarsaatigalugit. Matumanittaaq ilaatigut misissueqqissaarnerit sukumiisut ukuninga, qanoq nunaqavissunik suleqateqarnerit ippat aammalu ingerlatseqatigiiffiit anginerit allanut suliakkiisarneri – toqqaannartumik takonarissanik allanut suliakkiussinerit (ass. umiatsiamik angallassinert aammalu unnuisitsinerit) aammalu taakkua nassatarisaannik suliaqartitsinerit (ass. Pisiniarfiit aammalu sanaartugassatigut suliat).

Aningaasaliinissamut periarfissat, tassani oqartoqarsinnaavoq, periutsit toqqaannartumik imaluunniit allannguinnikkut aningaasaleerusuttunut sunniuteqarnerat aammalu avataaniit aningaasaleerusukkaluanut periarfissanik annikilliisussaammata. Kalaallit Nunaat taamaasilluni taamaallaat aningaasaliisinnaasut marluinnaat atortussanngorpaat, tassalu aningaaseriviit, pisortanit qularnaveeqquserluni aningaasalerneqarnerit/attartornerit, namminerisamik pisortatigut aningaasaliisartooq aallarnisaasunut (Nalik) aammalu pigisanik niiverutiginninnerit pisortanut attuumassuteqartinneqanngitsut (equity). Tamarmillu taakkua aallaavigalugu, namminerisamik imminut killeqartereernerera aningaasarsiorfissami anginngittumi aammalu taamaasilluni ineriartornissamut qummut killeqartumi. Kalaallit Nunaat takornariarfissaavoq pitsaasoq, kisiannili takornariaqarnikkut sulii ineriartooqinnissamik inissamik amigaateqartoq, tamannalu inatsisitigut aamma ikorfartorneqartariaqarpoq aammalu taamaasiornikkut sinaakkutinik aalaakkaasunik pilersitsoqassaluni.

Tusarniummi siullermi ilisimatinneqarpugut tusarniummut akissuteqarsimasut 55-it. Tusarniummut akissuteqarsimasuni tusarniaanermiit portal-imi atuarsinnaavarput, aammalu malugalugu, immikkoqqinnaaq inatsisip §§ 8-9-vilu tamanit akerlerineqartut. Aamma maluginiarparput susassaqtartut minnerusut ilaasa, inatsisip iluaquserniarlugit siunnerfigisaai (uunga innersuullugu qupperneq 1 oqaaseqaatini), tassani ersarissarneqarmat pinngitsoorsinnaanagit ingerlatseqatigiiffiit ingerlareersut anginerit, takornarissanut sullissinissamut, aammalu arlalitsigut takornarissanik attaveqarnissamut. Takuuk ass. Tusarniaanermi akissutigineqartut Sillisit Qassiarsunneersup akissutaa, taassumap oqaatigaa kikkut tamarmik siammarterinissamut periarfissaqanngitsut, kisiannili ingerlatsiviit pioreersunit suleqateqarnikkut namminneq ingerlataminnik ingerlatsisinnaanerat aammalu ineriartorsinnaanerat. Allat tusarniummi akissuteqartut eqqaavaat suliffeqarfinnik annaasaqarnissartik, tamannalu uagut ilimagaarput misissueqqissaarnerit sukumiisut takutikkumaaraat, tamannalu Naalakkersuisut suliaannut sioorassutigineqarsinnaasutut eqqaaneqareersimammat. Isumaqaarnarpoq, politikikkut inatsisiliortoqalersooq susassaqtartut ilisimasaat aammalu nalunngisaat, susassaqtartuni ilisimaarineqartut kiisalu kommuuninit aamma aalleqqutigineqartut aammalu Namminersorlutik Oqartussat susassaqrifiisa allat aalleqqutaat akimorlugu aaliangersaasoqalersooq. Imatut isikkoqarpassipooq soorlulusooq inatsisiliortut inatsisiliorniartut susassaqtartut soqutigisaannut akerliusumik, tassuunakkullu illersorneqarsinnaanngitsumik aammalu piujuaannartitsinissamik aallaaviit isiginiarneqaratik.

Tusarniutinittaaq aamma arlariinni eqqarsarnartoqartinneqarpoq, sunniutaasinnaasut suunissaai, kalaallit suliffeqarfiutaannut nunani allani inatsisitigut tunngasunut sanilliullugu, tassami Kalaallit Nunaata killilersuutaasunik avataaniit aningaasaliinissamut aammalu piginnittuunissamut piumasaqaatit eqqarsaatigalugit, kisiannili nunat allat inatsisaannut atortuunatik. Takornariaqarneq nunarsuarmioqatigiit aammalu piffissami aaliangersimasumi periarfissaraat, aammalu taamaattumik pisariaqarluinnarpoq nikerartumik periarfissaqarsinnaaneq, taamaasiornikkut aningaasarsiorsinnaanermik periarfissaqarneq aammalu piginnaasatigut piumasaqaatinik qulakkeerinnittussaammat, tamannalu inatsisip killilertussanngorsinnaavaa.

Inatsisip akuerisussaavaa ingerlatseqatigiiffinnik allaanerusunik siorassutaasinnaasunik akuersinerit aammalu periarfissat imaassinnavumik aallaavillit, inatsisip atuutsinneqarsinnaanissaa eqqarsaatigalugu, tamannalu unamminartuuvoq, tassami inuiaqatigiinni ammasumik pissuseqarnissaq kissaatigigatsigut. Suliffeqarfinnik aggulunnerit, atiinnarmigut peqataasoq, ataasiakkaatut namminersortoq il.il. susassaqarfik taamaqqissaat takutinngilaa, taamaattumillu inatsisip siunnerfiinik tamanik aporfissaqartussaassalluni, taakkualu nunaqavissunut iluaqutaaniartussaagaluarlutik.

Naggataatigut oqaatigissuarput, inatsit Kalaallit Nunaanni pingaarluinnarmat (taanna imatut taaneqarsimalluni inatsit siullerpaatut), taamaattumillu pinasuartumik ukiakkut ataatsimiinnermi akuersissutigineqassanngitsaq. Ujartorpavut misissueqqissaarnerit aammalu aningaasatigut sunniutigisinnaasaai, aammalu suliaq iluaqutaasumik eqqissilluni suliarineqarsinnaavoq, taamaasilluni inatsit atuuttussanngortinneqaruni siunertaminut tulluurtumik piulissammat.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga.